

України — ніхто не може узурпувати державну владу. Конституційний Суд України дійшов висновку, що узурпація державної влади означає неконституційне або незаконне її захоплення органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, громадянами чи їх об'єднаннями тощо (справа про здійснення влади народом).

Інші застереги викладені у ч. 2 ст. 19 Основного Закону, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. А на всеукраїнський референдум забороняється виносити законопроекти з питань податків, бюджету та амністії (ст. 74).

Таким чином, Конституція України передбачає засадничі цінності світового конституціоналізму, як-то державний і народний суверенітет. Проте потребує подальшого дослідження питання вдосконалення балансу їх взаємодії, передусім в частині правових гарантій від будь-якого свавілля з боку органів публічної влади та їх посадових осіб.

— — — — —

Слінько Тетяна Миколаївна
 ННУ імені Ярослава Мудрого,
 к. ю. н., доцент кафедри
 конституційного права України

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Російська військова агресія, нещодавня анексія Криму і Севастополя створила реальну загрозу існуванню Української держави, її територіальній цілісності, забезпеченню інформаційної безпеки та захисту інформаційного суверенітету. В умовах глобалізації інформаційних процесів, формування світового інформаційного простору, швидкого зростання світового ринку інформації жодна держава не може функ-

ціонувати в інформаційній ізоляції. Разом з цим важливо зазначити, що інформаційні джерела і потоки на території будь-якої країни практично неможливо повністю забезпечити від витоків внутрішньої інформації та зовнішнього інформаційного впливу. Саме цим обумовлюється важливість вирішення Україною проблем подолання негативних тенденцій і зростає усвідомлення щодо необхідності розробки у правовому та організаційному плані логічно завершеної системи з управління, формування, розвитку, використання, захисту інформаційних ресурсів, забезпечення інформаційної безпеки, захисту інформаційного суверенітету.

Сучасні інформаційні технології, стрімкий розвиток телекомунікаційних систем, глобальних мереж та інтерактивних засобів розповсюдження інформації дають можливість досягти реалізації власних інтересів без застосування воєнного інструментарію, послабити або навіть зруйнувати конкуруючу державу, за умови, якщо вона не усвідомить реальних та потенційних загроз негативних інформаційних впливів і не створить дієвої системи захисту та протидії цим загрозам. Інформаційні засоби й технології в умовах глобального інформаційного суспільства також дають можливість доступу до практично необмежених інформаційних масивів, що зумовлює необхідність визначення і структуризації сукупності зовнішніх загроз української держави щодо забезпечення інформаційної безпеки. Необхідно зазначити, що система забезпечення інформаційної безпеки та захисту інформаційного суверенітету сучасних держав зіткнулася з низкою чинників, які негативно впливають на можливість держави ефективно здійснювати захист її національних інтересів в інформаційній сфері. Серед зовнішніх чинників одним з найбільш небезпечних, на думку фахівців, уявляється процес глобалізації, що супроводжується нав'язуванням країнам і народам інших цінностей і підривом їх традиційних цінностей за допомогою нових інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій. Обсяги світової інформаційної індустрії на початку 90-х років минулого століття досягли 2 трлн. доларів США, а на початку XXI століття зросли на порядок.

Для України інформаційна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки, а питання її забезпечення стоять особливо гостро, що пояснюється наявністю цілої низ-

ки проблем, які лише на перший погляд є суто технічними. Так, внутрішнє життя української держави сьогодні характеризується вкрай складними відносинами столичного центру зі східними регіонами, хворобливою соціальною модернізацією, внутрішньою нестабільністю і політичною невпорядкованістю, політичним і соціальним розшаруванням, яке доходить до рівня протистояння, що продовжується кризою економіки та фінансовою дестабілізацією. В умовах збройного конфлікту, політичної напруженості, інформаційної агресії з боку Росії постає питання, щодо дій України спрямованих на захист свого суверенітету та незалежності. У зв'язку з цим на розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи групою народних депутатів України подано проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії інформаційній агресії іноземних держав.

Збереження територіальної цілісності, забезпечення інформаційного суверенітету захищається національним законодавством. Так, конституційно-правові засади інформаційної безпеки визначаються ст. 17 Конституції України, в якій в пріоритетному порядку встановлюється, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Чи означає це, що інформаційну безпеку поставлено на один рівень з такими важливими компонентами системи національних інтересів, як суверенітет та територіальна цілісність, і цей статус питання інформаційної безпеки є законодавчо закріплений в Основному Законі? На нашу думку, відповідь має бути позитивною, враховуючи ступень її важливості.

Важливе політичне і практичне значення щодо удосконалення правового забезпечення інформаційної безпеки та інформаційного суверенітету має Концепція національної безпеки України, у якій визначаються можливі загрози, що стосуються інформаційної сфери. На створення правових основ регулювання державної політики національної безпеки спрямований Закон України «Про основи державної політики національної безпеки України», а у Законі «Про основи національної безпеки України» вперше дано офіційну оцінку значущості й системної сутності інформаційної безпеки

як невід'ємної складової національної безпеки України.

Таким чином, необхідність забезпечення інформаційної безпеки та захисту інформаційного суверенітету обумовлена формуванням інформаційного простору, необхідністю забезпечення національної безпеки України в цілому, та існуванням загроз в інформаційній сфері держави, які можуть завдавати значної шкоди загальним національним інтересам. Разом з тим, вірно сформульована національна інформаційна стратегія сприяла б більш успішному вирішенню задач у політичній, економічній, соціальній та інших сферах життя. Враховуючи агресивну політику сучасного російського керівництва, відповідна інформаційна політика України могла б вплинути на позитивний хід розв'язання як внутрішньополітичних так і зовнішніх факторів. Для своєчасного вирішення цих завдань у правовому, організаційному та організаційно-технічному планах Україні ще багато треба зробити. Щоб захистити інформаційний простір необхідно створити системи управління національними інформаційними ресурсами, надійного захисту каналів державного управління, протидії інформаційним загрозам.

— — — — —

Стецюк Христина Петрівна
митний пост «Запитів» Львівської митниці
Міндоходів України,
КНУ імені Тараса Шевченка,
аспірант, кафедра конституційного права

ПРО МОЖЛИВІСТЬ УТОЧНЕННЯ ОФІЦІЙНОЇ НАЗВИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Серед обов'язкових атрибутів сучасної держави важливе місце відведено її офіційній назві. Адже, без власного (тільки їй належного) найменування не існувало і не існує в наші дні жодної держави як такої. Навіть тимчасові державні утворення, будучи не завжди самостійними, дуже часто розпочинають своє суспільно-політичне «життя» з проголошення (озвучення) власно-